

SCHOT IN DE LEEGTE

Een familiegeschiedenis van Bloemendaalse tuinbazen

Peter van der Werff

AMB: Diemen, 2017

(ISBN 9789079700882, 384 pp., ruim geïllustreerd, pb, , € 24,50)

Peter van der Werff tast in het duister over zijn afkomst en gaat daarom op zoek naar de familie van zijn vader. Hij neemt de lezer mee naar het landschap waar zijn voorouders tuinbazen op buitenplaatsen waren en eigen tuinbedrijven hadden, waar de mannen op jacht gingen in het woeste duin.

Maar wat mocht de schrijver als kind niet zien als zijn grootvader en de landheer op eenden schoten? En hoe komt het dat hij pas heel laat hoort dat diezelfde grootvader betrokken was bij de eerste vluchten boven Haarlem en het aanbod om mee te vliegen afsloeg?

De auteur komt tot het besef dat de gezinsleden in het rentmeesterhuis, waar het uitzicht uitzonderlijk mooi en geld geen probleem was, in feite doodongelukkig waren. Met *Schot in de leegte* brengt hij de innerlijke pijn van gedoemde mensen aan het licht en laat hij zien hoe de familielijnen zich, door de generaties heen hebben voortgezet en tijdens de oorlog tot onthutsende uitvergroting kwamen.

Uiteindelijk leert hij wat hem onbewust dreef om op zoek te gaan naar zijn oorsprong.

—

Peter van der Werff (1941) was als cultureel antropoloog verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Leiden, de Vrije Universiteit en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Hij deed onderzoek, publiceerde en gaf onderwijs over de hele wereld. Schot in de leegte is zijn meest persoonlijke werk.

Inhoudsopgave

1. De laatste keer
2. Waterjeugd
3. Nieuwe levens
4. Omsloten
5. Wevende ketens
6. Hoog gestegen
7. Aanleg en onderhoud
8. Gouden tuinman
9. Hij komt er niet in
10. Rentmeesterhuis
11. De mannen
12. Oosten
13. Veld
14. Na het bal
15. De eerste keer

Uit het boek:

"(...)

Hoe was Gerrit vanuit Arkel op Lindenheuvel terechtgekomen? Wat hadden Lindenheuvel en Caprera met elkaar te maken? Hoe zat het eigenlijk met die rijke families in Bloemendaal? Wat was dat verhaal over de vier Pieter Eliassen? Ik wist maar nauwelijks hoe mijn vader, alleen in een Haags appartement, zijn leven doorbracht. Door de verhalen van mijn moeder wist ik veel van haar familie, maar waarom was hij zo'n nare man geweest? En wie waren zijn voorouders? 'Waar was je eigenlijk tijdens de oorlog,' vroeg ik aan mijn vader. Het was een beladen vraag. In de familie kon je alleen fluisteren over mijn vaders Duitse verleden. Maar ik durfde het uiteindelijk aan en mijn vader wees het thema niet af.

Niettemin verstrakte zijn lichaam en kwam er maar een enkel woord uit zijn dichtgeschroefde keel: 'Oraniënburg.'

Ik vroeg niet verder, maar voelde het als de voorzichtige start van een gesprek dat later wel verder zou gaan. We maakten een afspraak voor de volgende maand en ik reed naar huis.

Mijn ontwakende nieuwsgierigheid naar mijn vaders leven en diens mannelijke wortels liep stuk op een abrupte gebeurtenis. Een week voor ik mijn vader weer zou bezoeken en verder over de oorlog zou vragen, kreeg hij een hartaanval en stierf. "

(...)

"Ik kon er, ten slotte, niet onderuit om op zoek te gaan naar het gevoelsleven van de familie. Ik wilde doorgronden hoe mijn vader was geworden zoals ik hem had gekend en niet gekend. Daarbij zou mijn inlevingsvermogen een grotere rol gaan spelen dan ik verwachtte. Het nadeel van veel empathie was dat emoties van anderen met mij op de loop konden gaan. Ik moest leren om mij minder door emoties te laten meenemen maar ze wel in kaart te brengen.

De kunst was mij scherper bewust te zijn van een onderscheid tussen twee 'ikken'. De ene 'ik' leefde emotioneel mee en de andere 'ik' bezag dat van buitenaf. Het aanleren van dit ikkenverschil was een klus. Het resultaat kwam als een welkom kind voort uit de paringsdans van het uitzoeken van een persoonlijke familiegeschiedenis en mijn antropologische beroepservaring. "

(...)